

Lucrare deosebit de interesantă în contextul filosofiei religiei, volumul lui Lucian Blaga apare în 1942 într-o perioadă în care ascuțimea penelor încă mai egala fervoarea tunurilor în ceea ce privește capacitatea de a sfâșia liniștea Europei.

Dezvoltându-și studiul pe ideile deja puternic fundamentate în scrierile sale despre cultură

și
îi cunoa

ș
tere, autorul realizează un adevărat tur de for

ț
ă, parcurgând cele mai importante tradi

ț
ii spirituale ale umanității

ț
ii.

Încă de la început, Lucian Blaga prezintă modul de analiză pe care îl va utiliza în cadrul volumului său, distanțându-se ab initio atât de viziunea rațional-pozitivistă, cât și de cea dogmatico-teologică. În acest sens, în introducerea autorul declară dezideratul ob

ț
inerii unei priviri de ansamblu asupra fenomenului religios, notând că "o viziune de ansamblu

presupune, oricum, daruri constructive, pe care empirismul

și
tiin

ț
ific le detestă dintr-o amărăciune neputincioasă sau dintr-o foarte condamnabilă prejudecată”,
iar pe de altă parte ”pozi

ț
ia teologică fa

ț
ă de fenomenul religios apare totdeauna alterată de credin

ț
a că o anumită religie este privilegiată”.

Foarte precis în abordarea sa, Lucian Blaga își începe excursul cu punctul cel mai firesc în
planul spiritualității umane, respectiv hinduismul
rig-vedic. Optând pentru o u
ară atitudine comparativă, autorul constată că ”simbioza dintre via

ț
a religioasă

și
î gândirea filosofică apare în India ca un fenomen promovat de două capitale împrejurări. Omul
religios n-are frică de erezie, iar gânditorul filosofic nu e deloc atins de patima singularității

ț
ii”. Încă din acest capitol, Blaga î

și
î afirmă miza centrală a studiului

și
î anume demonstrarea ideii că însă

și
î trăirea spirituală se încadrează în anumite „tipare stilistice”, determinante pentru modul în care
un om apar

ț
înând unei culturi sau alteia se raportează la sacralitate.

Punctul forte al volumului constă mai ales în fina interpretare a diverselor tradiții din diferite
perspective. Astfel, putem regăsi prisma filosofiei culturii, a filosofiei religiei, a teologiei, dar
și
î a analizei istorice, în măsura în care transformarea unui fenomen spiritual se pretează la
această abordare.

După ce Lucian Blaga analizează cu surprinzătoare claritate (chiar dacă unele scăpări se ivesc pe alocuri, acolo unde planul exoteric și cel esoteric se întrepătrund până la confuzie) pluralitatea „stilistică” a fenomenului religios și a raportării individului la Absolut, începând cu hinduismul, budismul, taoismul, parsismul, credințele vechilor greci și continuând cu islamul, creștinismul. Pentru a reliefa și gândirea filosofică vis a vis de spiritualitate, Blaga exemplifică amply pe baza viziunii lui Kierkegaard, Goethe, Spinoza, Rudolf Otto sau Pascal.

Astfel, trecând prin diferite și uneori contradictorii moduri de trăire spirituală, autorul ajunge în cele din urmă să încerce formularea unei definiții a religiei despre care notează că „circumscrie, în oricare din variantele ei, capacitatea de auto-totalizare sau de auto-depășire a ființei umane în corelația ideală cu toată existența, dar mai ales în corelația ideală cu ultimele elemente sau coordonate ale misterului existențial în genere, pe care omul și le revelează sau și le socrate revelate”.

Revenind la teza centrală a studiului, se poate clar observa că interpretarea din perspectivă cultural-stilistică pe care Lucian Blaga vrea să o coboare asupra fenomenului religios poate fi pusă în strâns acord cu tezele școlii tradiționaliste/perennialiste, dar în același moment se pot găsi și ample opoziții ideatice între cele două moduri sintetice de raportare la sacralitate. Astfel, o eventuală neînțelegere ar putea surveni pe felul în care autorul percepe categoriile stilistice determinante, cvasi-incon-

Ș
tiente care pot aduce aminte mai mult sau mai pu
t
in echivoc de teoria arhetipurilor la Jung. Totu
Ș
i, la o analiză mai profundă este relativ facil de constatat ca Blaga se îndepărtează fundamental
de o asemenea perspectivă, având în vedere contextul mai larg al paradigmei sale referitoare la
pozi
t
ia privilegiată a fiin
t
ei umane, plasată în „orizontul misterului”.

Abordarea raționalistă ce caracterizează o mare parte a filosofilor moderni este, în acest caz,
aspru criticată de autor care nu se ferește să îi dezvăluie caracterul reduționist și
i mutilant, remarcând „numai ce e mort e ra
tionalizabil”. Totodată, remarcabil este
Ș
i modul în care Lucian Blaga reu
Ș
e
Ș
te să renege demersul psihanaliticii în ceea ce prive
Ș
te raportarea la spiritualitate. Unde Freud observă semne ale patologicului, Blaga constată ca
apelul la arhaicitatea „proprie fiecărei religii devine un simptom care pledează în favoarea
normalității
t
ii
Ș
i permanen
t
ei fenomenului religios”.

Bineînțeles că nici analiza autorului nu poate fi lipsită de anumite deficiențe, însă de cele mai
multe ori acestea se reduc la chestiuni subtile de teologie „exotică”
Ș
i inadverten
t
e de limbaj, destul de fire
Ș

ti atunci când se încearcă o prezentare succintă a unei tematici într-atât de ample. În ansamblu, lucrarea este remarcabilă prin modul obiectiv în care toate aceste manifestări ale spiritului se desfășoară

Și oară în istorie

Și în diferitele culturi-cheie ale umanității

ț și noi

Și vechi. După cum ne-au obișnuit cercetătorii fenomenului religios proveni

Și din spațiul european, studiul ar fi trebuit să aibă o viziune de ansamblu mai mult sau mai puțin

ț în creștinismul

ț iul european, studiul ar fi trebuit să aibă o viziune de ansamblu mai mult sau mai puțin

ț în creștinismul

Și tină ori să se încerce o supra-dimensionare a creștinismului

Și tinismului în raport cu celelalte tradiții

ț ii. Din fericire Lucian Blaga este capabil să treacă dincolo de „matricea stilistică” de proveniență

ț ă spirituală, oferind creștinismului

Și tinismului exact poziția

ț ia care i se cuvine fără a exagera în vreun sens

Și realizând, astfel, un excurs clar

Și ponderat asupra dimensiunii stilistice a fenomenului religios. Din acest punct de vedere se poate afirma că autorul redă culturii „demnitatea” pierdută în raport cu Spiritul.

Sursa: Bookblog.ro